

Araştırma Makalesi

Şiddet Gören Kadınlarda Benlik Saygısı, Başa Çıkma Becerileri ve Aktivite Performansı Arasındaki İlişki

The Relation Among Self-Esteem Coping Skills and Occupational Performance in Battered Women

Zeynep ÇELİK¹, Gamze EKİCİ²

¹Ergoterapist, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü/Ankara

²Doç.Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ergoterapi Bölümü, Ankara

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, şiddet gören kadınlarda benlik saygısı, başa çıkma becerileri ve aktivite performansı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapıldı. **Gereç ve Yöntem:** Çalışmaya Çankaya Belediyesi Kadın Konuk Evi'nde kalan, 18 yaş üzeri, şiddet görmüş ve gönüllü olan 10 kadın dahil edildi. Kadınların sosyo-demografik bilgileri kaydedildi. Kadınların benlik saygısını değerlendirmek için Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ve buna bağlı stresle başa çıkma becerilerini incelemek amacıyla ise Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği (SBTÖ) kullanıldı. Ayrıca kişilerin yaşamlarındaki önemli buldukları aktiviteleri belirlemek ve bu aktivite performansını değerlendirmek amacıyla Kanada Aktivite Performans Ölçümü (KAPÖ) ile değerlendirme yapıldı. **Sonuçlar:** Aktivite performansı ile başa çıkma becerileri ve benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamış, fakat aktivite tatmini ve başa çıkma becerileri ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. **Tartışma:** Başa çıkma becerileri daha iyi olan şiddet görmüş kadınların aktivitelerinden tatmininin, beceri geliştirmeyenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiş, şiddet gören kadınlarda başa çıkma becerilerinin artırılması ile aktivite tatmininin artırılabilceği öngörülmektedir. Aktivite tatmininin ise aktivite performansı ile dinamik bir ilişkide olduğu göz önüne alındığında aktivite performansının da artırılabilceği düşünülmüştür. Ayrıca, çalışmada kadınların aktivite performans problemleri olduğu görülmüş, ileride bu konuya müdahale içeren çalışmaların yapılmasına ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Kadın; Hirpalanmış; Başa çıkma yöntemleri; Benlik saygısı

ABSTRACT

Purpose: This study was conducted to examine the correlation between self-esteem, coping skills and occupational performance in battered women. **Materials and Method:** 10 battered women at the ages of 18 or above, who were staying at Sheltered Home of Çankaya Municipality, volunteered to take part and were included in the study. Information on women's socio-demographic and violence was recorded. For the assessment of self-esteem Rosenberg Self-Esteem Scale (RSE) and coping skills Coping Styles Inventory (SCI) were used. Canada Occupational Performance Measurement (COPM) was used to identify the occupations and occupational performance that people find important in their lives. **Results:** A correlation between self-esteem, coping skills and occupational performance was not found. However, a significant correlation between occupational satisfaction and coping skills was found. **Conclusion:** The occupational satisfaction of battered women who develop coping skills was higher than the ones who do not develop them. It was thought that occupational satisfaction of battered women can be increased by increasing their coping skills. Considering the occupational satisfaction has a dynamic relationship with the occupational performance, it was thought that performance can be enhanced. Moreover, it was seen that women have occupational performance problems, which suggested that future studies that interfere in this matter should be made.

Key words: Woman; Battered, Coping skills; Self esteem

Sorumlu Yazar (Corresponding Author): Zeynep Çelik e-mail: zeynepcelik54@hotmail.com,

Geliş Tarihi (Received): 03.06.2015 ; Kabul Tarihi (Accepted): 26.08.2015

Genel anlamda şiddet; biyopsikososyal faktörlerin etkileşimiyle ortaya çıkan, sahip olunan güç ve yaptırımın, yaralanma ve/veya kayıpla sonlanan ya da sonlanma olasılığı yüksek bir biçimde bir başkasına, kendine, gruba veya bir topluma karşı tehdit oluşturacak şekilde uygulanmasıdır. Kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona fiziksel, cinsel ve ruhsal olarak zarar veren ya da verme olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü yaptırım ve davranıştır (WHO, 2005).

Kadına yönelik şiddet; kesi, kırık, iç organ yaralanmaları, organ kayıpları, kalıcı sakatlıklara, istenmeyen gebeliklere, HIV dâhil cinsel yolla bulaşan hastalıklara, düşüklere neden olabildiği gibi depresyon, korku, anksiyete, azalmış öz benlik saygısı ve posttravmatik stres bozukluğuna da neden olabilmektedir (Subaşı ve Akın, 2003). Şiddet gören kadınların benlik saygı düzeylerini incelemek amacıyla yapılan çalışmalarda, fiziksel şiddet gören kadınların görmeyen kadınlara göre daha düşük benlik saygısına sahip olduğu gözlemlenmiştir (Syron, 2010). Şiddet gören kadınların düşük benlik saygısına sebep olmasının ise kadınların aktiviteleri üzerine negatif yönde etkili olabileceği literatürde yer almıştır. (Rodríguez-Carballeira, Porrúa-García, Escartín, Martín-Peña ve Almendros, 2014).

Şiddet sonucu ortaya çıkan depresyon, korku, anksiyete ve düşük benlik saygısı gibi stresör faktörlere karşı oluşturulan, kişiyi güçlü kılmayı amaçlayan, etkili veya etkisiz yollara başa çıkma stratejileri denmektedir. Bedenle, zihinle ve davranışla yapılan başa çıkma stratejilerinin başarısının kişinin benlik seviyesiyle ilgili olduğu gözden kaçırılmaması gereken bir noktadır (Kurt, 2011). Başa çıkma stratejileri düşük olan kişiler evlilik, ebeveynlik, ev ekonomisi ve iş gibi yaşamın pek çok alanında rollerini yerine getirmekte zorluk yaşamakta ve psikososyal geri çekilme göstermektedirler (Pearlin ve Schooler, 1978).

Aktivite tanımı literatürde 'amaca yönelik insan davranışı' olarak tanımlanır. Occupation ise 'insanların ihtiyaç duyduğu, istediği veya yapmak zorunda olduğu; fiziksel, bilişsel, sosyal, politik, ruhsal veya uyumak gibi doğal aktiviteleri içeren, kişiye özgü anlamlı ve amaçlı aktiviteler bütünü'

dür (Christiansen, Baum, ve Bass-Haugen, 2005; Law, 2002; Schell, Gillen, Scaffa, ve Cohn, 2013). Türkçe'de aktivite kelimesi hem tanımlandığı gibi aktivite, hem de "occupation" kelimesi yerine kullanılmaktadır.

Aktivite performansı; kültürel olarak tanımlanmış, kişinin yaşı ile uyumlu, kişi için anlamlı olan işleri seçme, organize etme ve bunları yapma yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Günlük yaşam aktiviteleri, iş ve üretici aktiviteler ve serbest zaman aktiviteleri olmak üzere toplam 3 performans alanı vardır. Aktivite performansı kişi, çevre ve aktivitenin yaşam boyu dinamik etkileşimini gerektirir. Bu parçalardan herhangi birinde meydana gelecek bir değişiklik aktivite performansının da etkilenmesine sebep olur (Baum ve Law, 1997; Cotton ve Hart, 2003).

Literatürde şiddet görmüş kadınlarla ilgili yapılan çalışmalar daha çok şiddetin neden uygulandığı, miktarı, sıklığı, kim tarafından uygulandığı gibi konulara değinirken, kadınların bu durumdan etkilenimini ele alan çalışmalar oldukça azdır (Altınay ve Arat, 2007; Güler, Tel, ve Tuncay, 2005; Kadının Satatüsü Müdürlüğü ve Enstitüsü, 2010; Subaşı ve Akın, 2003). Kadınların aktivite performanslarının etkilenimini ele alan ya da bu konuda müdahale planlayan çalışmalara ise rastlanmadı. Bu çalışma şimdiye kadar yapılan çalışmalardan farklı olarak şiddet gören kadınların aktivite performanslarını ve bunu etkilediği öngörülen temel iki bileşenle etkisini ele almıştır.

Bu bilgilerin ışığında şiddetin ayrı ayrı benlik saygısı, başa çıkma stratejileri ve aktivite performansı üzerine etkilerinin olduğu düşünülmekte ancak literatürde bu üçünün birbiriyle olan ilişkisini inceleyen bir bilgiye rastlanmamaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmaya Çankaya Belediyesi Kadın Konukevi'nde kalan, şiddet görmüş, 18 yaş ve üzeri 10 gönüllü kadın dâhil edildi. Bu çalışma protokolü Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu (GO 15/84), Ankara onaylandı ve Ocak-Şubat 2015 tarihleri arasında kadınların kaldığı kurumda, Helsinki Deklerasyonu'na uygun şekilde yapıldı. Tüm katılımcılar değerlendirme öncesinde çalışmanın amacı ve prosedürü açısından bilgilendirildi ve onam formu doldurdu. Bireylerin sosyodemografik bilgileri ve gördükleri şiddeti sorgulamak

için kapalı uçlu 13 sorudan oluşan yapılandırılmış bir form hazırlandı. Hazırlanan form, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ), Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği (SBTÖ) ve Kanada Aktivite Performans Ölçümü (KAPÖ) ergoterapist ile birlikte görüşme yöntemleri kullanılarak dolduruldu.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği; 1985'de Rosenberg tarafından geliştirilen ülkemizde geçerlik ve güvenilirlik çalışması aynı yıl Çuhadaroğlu tarafından yapılmış olan bu ölçek 63 madde ve 12 alt parametreden oluşan bir öz bildirim ölçeğidir. Alt parametreler şu şekildedir: Benlik Saygısı (10 madde), Kendilik Kavramının Sürekliliği (5 madde), İnsanlara Güven Duyma (5 madde), Eleştiriye Duyarlılık (3 madde), Depresif Duygulanım (5 madde), Hayalperestlik (4 madde), Psikosomatik Belirtiler(10 madde), Kişilerarası İlişkilerde Tehdit Hissetme (3 madde), Tartışmalara Katılabilme Derecesi (2 madde), Ana-Baba İlgisi (7 madde), Babayla İlişki (6 madde) ve Psişik İzolasyon (2 madde). Bu çalışmada ölçeğin bütünlüğü bozulmaması için tamamı yapılmış, değerlendirmede ise benlik saygısını ölçen ilk on maddesi ve toplam sonuç kullanılmıştır. Benlik Saygısı alt testinde 0-1 puan alanların "yüksek"; 2-4 puan alanların "orta" ve 5-6 puan alanların "düşük" benlik saygısına sahip oldukları kabul edilir (Çuhadaroğlu, 1985).

Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği; Orijinali Özbay (1993) tarafından ABD'de geliştirilmiş olan 'Stresle Başa Çıkma Yolları Ölçeği'dir. Yine Özbay ve Şahin tarafından Türkçe uyarlaması yapılan ölçeğin amacı, farklı stres durumlarında bireylerin başa çıkma çabalarını ölçmektir. Test, Aktif Planlama (10 madde), Dış Yardım Arama (9 madde), Dine Sığınma(6 madde), Kaçma-Soyutlama Biyokimyasal(4 madde), Kaçma-Soyutlanma Duygusal(7 madde) ve Kabul-Bilişsel Yeniden Yapılanma (7 madde) olmak üzere 6 alt parametre ve 43 sorudan oluşan 5'li likert tip ölçektir (Özbay ve Şahin, 1997).

Kanada Aktivite Performans Ölçümü; Katılımcıların aktivite performans problemlerini belirlemek, aktivite ve performans kısıtlılıklarını ölçmek amacıyla kullanılan KAPÖ; kendine bakım, iş ve üretici aktiviteler, serbest zaman aktiviteleri

alanlarındaki performans problemlerini belirler. İlk aşamada, katılımcıların kendine bakım, iş ve üretici aktiviteleri, serbest zaman aktiviteleri ile ilgili performans problemi yaşadıkları aktiviteleri belirlemeleri istenir. Bireyden bu aktivitelerden onun için en önemli olan 5 aktiviteyi seçmesi ve bu aktiviteler için 1 ile 10 arasında performans (KAPÖ-P) ve tatmin puanı (KAPÖ-T) belirlemesi istenir. Performans ve tatmin puanlarının artmış olması kişinin aktiviteyi gerçekleştirme performansının ve bu performanstan memnuniyetinin arttığı anlamına gelir (Law ve ark., 1998).

İstatistiksel analiz:

Bu çalışmanın istatistikleri Windows tabanlı SPSS 17.0 paket programı ile yapılmıştır. Ölçümle belirlenen değişkenler, ortalama \pm standart sapma ($X \pm SS$) olarak, sayımla belirlenen değişkenler için yüzde n (%) olarak ifade edildi. Sosyodemografik bulgular, RBSÖ, SBTÖ ve KAPÖ arasındaki ilişki için Spearman korelasyon analizi yapıldı. Tüm istatistiklerde p anlamlılık değeri 0,05 olarak alındı.

SONUÇLAR

Bu çalışmaya gönüllü 10 kadın dâhil edildi. Katılımcıların yaş ortalaması $37,7 \pm 7,77$ yıl, eğitim süreleri ise $9,15 \pm 3,95$ yıldır. Kadınların % 50'si devlet desteğiyle geçimini sağlamakta ve yarısının sosyal güvencesi mevcuttur. Katılımcıların RBSÖ, SBTÖ ve KAPÖ'ne ait bulgular Tablo 2 de verilmiştir. Bireylerin eğitim, gelir düzeyi gibi eğitim, gelir düzeyi, RBSÖ, SBTÖ ve KAPÖ bulguları arasındaki ilişki Tablo 3'te verilmiştir.

TARTIŞMA

Şiddet gören kadınlarda benlik saygısı, başa çıkma becerileri ve aktivite performansı arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, şiddet görmüş kadınlarda başa çıkma becerileri daha iyi olanların aktivite tatminlerinin daha iyi olduğu bulunmuştur.

Clements ve arkadaşları şiddet gören kadınlarda disrofi ve umutsuzluğu, başa çıkma, algılanan kontrol ve benlik saygısı üzerinden incelemek amacıyla 100 kadınla yaptıkları çalışmada, şiddet gören kadınların benlik saygılarının düşük olduğunu ve bunun etkisiz başa çıkma becerileriyle ilişkili olduğunu bulmuştur (Clements, Sabourin, ve Spiby, 2004). Çalışmamıza katılan kadınların

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik bulguları (n=10)

	X ± SS
Yaş (yıl)	37.7 ± 7.77
	n (%)
Medeni durum	
Evli	2 (% 20)
Evlenmemiş	2 (% 20)
Ayrılmış	6 (% 60)
Çocuk sayısı	
0	3 (% 30)
1	2 (% 20)
2	2 (% 20)
3	2 (% 20)
4	1 (% 10)
Çalışma durumu	
Çalışıyor	4 (% 40)
Çalışmıyor	6 (% 60)
Konukevine gelmeden önce yaşadığı yer	
Köy	1 (% 10)
Kasaba	1 (% 10)
Kent	5 (% 50)
Büyük kent	3 (% 30)
Konukevine gelmeden önce yaşadığı ortam	
Eşinin evi	5 (% 50)
Ailesinin evi	2 (% 20)
Diğer	3 (% 30)

ise kendi benlik saygılarını 'yüksek' olarak gördükleri belirlendi.

Mitchell ve arkadaşları, Afroamerikan kadınların başa çıkmasında eşin şiddet göstermesinin ve sağlık durumunun etkisini incelemek amacıyla 143 kadınla yaptıkları çalışmada olduğu gibi literatürde pek çok çalışmada şiddet gören kadınların stresle başa çıkmada aktif ve etkili yolları daha az seçtikleri görülmüştür (Clements ve ark., 2004; Meadows, Kaslow, Thompson, & Jurkovic, 2005; Mitchell ve ark., 2006). Bu çalışmada ise kadınların daha çok dine sığınma yöntemini seçmelerine karşın, bundan sonra sırasıyla aktif planlama, dış

Tablo 2. Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği, Kanada Aktivite Performans Ölçümü bulguları (n=10)

	X ± SS
Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) puan aralıklarını	
Benlik Saygısı (0-6)	1,77 ± 1,07
Toplam Puan (0-57)	26,77 ± 7,83
Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği (SBTÖ)	
Aktif Planlama (0-40)	26,5 ± 8,19
Dış Yardım Arama (0-36)	20,0 ± 7,81
Dine Sığınma (0-24)	16,4 ± 7,98
Kaçma Soyutlanma Duygusal (0-16)	13,4 ± 6,88
Kaçma Soyutlanma Biyokimyasal (0-28)	3,5 ± 3,37
Kabul Bilişsel Yeniden Yapılanma (0-28)	14,8 ± 4,10
Toplam Puan (0-172)	94,6 ± 7,83
Kanada Aktivite Performans Ölçümü (KAPÖ)	
Performans (1-10)	5,6 ± 1,8
Tatmin (1-10)	5,34 ± 1,67

yardım arama, kabul bilişsel yapılanma, duygusal kaçma soyutlanma ve en son olarak da biyokimyasal kaçma soyutlanma stratejilerini kullandıkları göz önüne alındığında belirtilenin aksine aktif ve pozitif başa çıkma becerileri geliştirdikleri görüldü. Kadınları konukevinde kalması, burada psikolojik, sosyolojik desteğin yanı sıra kendileriyle aynı şeyleri yaşamış akranlarından destek görüyor olmaları benlik saygılarını artırmış, aktif başa çıkma becerileri geliştirmelerini etkilemiş olabilir. Aynı zamanda dini değerlerle iç içe yaşayan ve bu değerlerle ayakta kalmayı fasilite eden bir toplumda bu çalışmanın yapılması da aktif planlama yapanların daha fazla dine sığınmasını ve daha fazla strateji üretmelerini, dine sığınma eğilimi gösterenlerin de daha fazla strateji üretmeleri üzerinde etkili olabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca mevcut sosyokültürel çevrede; şiddet üstü kapatılarak yok sayılmaya çalışıldığı, bunun

Tablo 3. Eğitim, gelir düzeyi, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, Stresle Başačkıkma Tarzlari Ölçeđi ve Kanada Aktivite Performans Ölçümü bulgulari arasindaki ilişki (n=10)

Eğitim Yili	--	RBSÖ ¹ Benlik Saygisi	RBSÖ ² Toplam	SBTÖ ³ Akt Plan	SBTÖ ⁴ Dış Yar Ar	SBTÖ ⁵ Dine Sığınma	SBTÖ ⁶ Kaç Soy D	SBTÖ ⁷ Kaç Soy B	SBTÖ ⁸ Kabul B Yap	SBTÖ ⁹ Toplam	KAPÖ ¹⁰ Performans	KAPÖ ¹¹ Tatmin
Gelir	- ,806** ,005	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
RBSÖ ¹ Benlik Saygisi	,332 ,348	- ,387 ,269	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
RBSÖ ² Toplam	,049 ,892	- ,325 ,359	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
SBTÖ ³ Akt Plan	- ,161 ,658	,081 ,823	,018 ,960	--	--	--	--	--	--	--	--	--
SBTÖ ⁴ Dış Yar Ar	,427 ,219	- ,581 ,078	,532 ,113	,355 ,314	--	--	--	--	--	--	--	--
SBTÖ ⁵ Dine Sığınma	- ,242 ,500	,006 ,986	,165 ,649	,829** ,003	,335 ,343	--	--	--	--	--	--	--
SBTÖ ⁶ Kaç Soy D.	- ,339 ,339	,381 ,277	- ,597 ,068	,209 ,562	- ,407 ,243	,223 ,536	--	--	--	--	--	--
SBTÖ ⁷ Kaç Soy B	,667* ,035	- ,748* ,013	,506 ,135	- ,349 ,323	,336 ,342	- ,280 ,433	- ,497 ,144	--	--	--	--	--
SBTÖ ⁸ Kabul Bil Yap	- ,344 ,331	,160 ,659	- ,304 ,393	- ,030 ,934	- ,261 ,467	- ,021 ,953	,639* ,047	- ,129 ,723	--	--	--	--
SBTÖ ⁹ Toplam	- ,185 ,608	,056 ,877	,127 ,726	,673* ,033	,391 ,263	,787** ,007	,542 ,106	- ,226 ,530	,231 ,521	--	--	--
KAPÖ ¹⁰ Performans	- ,585 ,076	,552 ,098	- ,188 ,602	,274 ,444	- ,334 ,345	,511 ,131	,642* ,045	- ,629 ,051	,052 ,887	,584 ,077	--	--
KAPÖ ¹¹ Tatmin	- ,624 ,054	,472 ,169	- ,207 ,565	,476 ,165	- ,265 ,460	,638* ,047	,749* ,013	- ,618 ,057	,266 ,457	,701* ,024	,930** ,000	--

⁵Stresle Başačkıkma Tarzlari Ölçeđi Dine Sığınma⁶Stresle Başačkıkma Tarzlari Ölçeđi Kaçma Soyutlanma

Duygusal

⁷Stresle Başačkıkma Tarzlari Ölçeđi Kaçma Soyutlanma

Biyokimyasal

⁸Stresle Başačkıkma Tarzlari Ölçeđi Kabul Biliřsel Yapılanma⁹Stresle Başačkıkma Tarzlari Ölçeđi Toplam Puanı¹⁰Kanada Aktivite Performans Ölçümü Performans Puanı¹¹Kanada Aktivite Performans Ölçümü Tatmin Puanı¹Rosenberg Benlik Saygisi Ölçeđi Benlik Saygisi²Rosenberg Benlik Saygisi Ölçeđi Toplam Puanı³Stresle Başačkıkma Tarzlari Ölçeđi Aktif Planlama⁴Stresle Başačkıkma Tarzlari Ölçeđi Dış Yardım Arama

aile içi bir sorun olarak görülmesi ve şiddet gör­düğünü söylemenin ayıp olması, kadınların duy­gusal kaçınma ve soyutlanma göstererek kabul ve bilişsel yapılanma gerçekleştirmelerini açıkla­yabilir (Kadının Statüsü Müdürlüğü ve Enstitüsü, 2010). Bradley ve arkadaşları, yakın ilişkide ol­duğu kişiden görülen şiddete dair posttravma­tik stres bozukluğunun semptomlarını incelemek amacıyla 134 kadınla yaptıkları çalışmada düşük benlik saygısının başa çıkma becerileriyle ilgili ol­duğunu görmüştür (Bradley, Schwartz ve Kaslow, 2005). Bu çalışmaya katılan kadınlarda ise benlik saygısının, başa çıkma stratejileri ile olan ilişkisin­de, benlik saygısı ile duygusal kaçma soyutlanma arasında bulunan zayıf ilişki, öngörülenin aksine kadınların benlik saygılarının artmasıyla daha çok duygusal geri çekilme yaşadıklarını gösterdi.

Şiddet gören kadınların aktivite performansı ve tatmin düzeyleriyle ilgili bir çalışmaya rast­lanmadığı daha önce belirtilmişti. Bu çalışmada şiddet gören kadınların psikolojik ve fiziki olarak desteklendikleri çevrelerde dahi aktivite per­formans problemi yaşamaya devam ettikleri ve memnuniyetlerinin orta düzeyde olduğunu gös­tererek, sadece çevresel faktörleri düzenleme­nin kadınların aktivite performanslarını istedikleri refah düzeyine çıkarmadığını, buna ilişkin aktivite rehabilitasyonuna ihtiyaç duyulduğunu gözler önüne serdi.

Aktivite performansları ve başa çıkma bece­rileri arasındaki ilişkiler incelendiğinde, kadınla­rın başa çıkma becerileri geliştirmeleriyle aktivite tatminin arttığı görüldü. Duygusal kaçma ve so­yutlanma stratejisi geliştiren kadınların, perfor­mans ve tatmin puanlarının daha yüksek olduğu belirlendi. Psikolojik ve sosyal geri çekilme yaşa­yan kadınların yaptığı aktivitelerden daha mem­nun olmasında, pasif ve kaçma temelli bir yaşamı seçmiş olmaları, daha üst seviye bir performansı amaçlamak yerine mevcut durumla tatmin ol­mak istemelerinin etkisi olabileceği düşünül­dü. Dine sığınma ve aktivite tatmini arasında bulunan ilişkide, strateji geliştirme becerisinin dine sığın­ma ve aktivite tatmini arasındaki bağlayıcı ilişkisi göze çarptı.

Bu pilot çalışmada, daha önce belirtildiği gibi çalışmanın sadece bir kurumda kalan kadınlar ile yapılmış olması, kadınların aynı sosyokültürel çevrede yaşıyor olmaları ve katılımcı sayısının az-

lığı limitasyon olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayırı­ca, şiddet görmemiş kadınların başa çıkma düzeyi ve yaklaşımlarının nasıl olduğunun araştırılması, diğer bir deyişle kontrol grubunun olmayışı da yine önemli bir limitasyon olarak düşünölmüştür. Şiddet gören kadınlar ile ilgili yapılacak ileriki ça­lışmalarda katılımcı sayısının daha yüksek tutula­rak farklı yaşam yerlerinden katılımcıları içerecek şekilde planlanması gerektiği düşünölmektedir. Ayrıca ileride şiddet gören kadınların aktivite performanslarını artırmaya yönelik uygulama içeren çalışmaların yapılması önerilmektedir.

TEŞEKKÜR

Çalışmanın yapılmasına izin veren Çankaya Bele­diyesi Sosyal Yardım İşleri Müdürlüğü'ne ve An­kara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Biyoistatistik Ana­bilim Dalı öğretim üyesi Doç. Dr. Derya Öztuna'ya istatistiksel analizler sırasındaki danışmanlığı için teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Altınay, A. G., & Arat, Y. (2007). Türkiye'de kadına yönelik şiddet. İstanbul.
- Baum, C. M., & Law, M. (1997). Occupational therapy practice: Focusing on occupational performance. *American Journal of Occupational Therapy, 51*(4), 277-288.
- Bradley, R., Schwartz, A. C., & Kaslow, N. J. (2005). Posttraumatic stress disorder symptoms among low income, African American women with a history of intimate partner violence and suicidal behaviors: Self esteem, social support, and religious coping. *Journal of traumatic stress, 18*(6), 685-696.
- Christiansen, C., Baum, C. M., & Bass-Haugen, J. (2005). *Occupational therapy: Performance, participation, and well-being*: Slack Incorporated.
- Clements, C. M., Sabourin, C. M., & Spiby, L. (2004). Dysphoria and hopelessness following battering: The role of perceived control, coping, and self-esteem. *Journal of family violence, 19*(1), 25-36.
- Cotton, P., & Hart, P. M. (2003). Occupational wellbeing and performance: A review of organisational health research. *Australian Psychologist, 38*(2), 118-127.
- Çuhadaroğlu, F. (1985). Gençlerde benlik saygısı ile ilgili bir araştırma. *XXI. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi (serbest bildiri)*. Çukurova Univ Tıp Fak Ekim, 107-108.
- Declaration, B. Platform for Action, adopted by the 4th

- World Conference on Women, Beijing, 4-15 Sept. 1995, UN Doc. ACONF, 177, 20.
- Güler, N., Tel, H., & Tuncay, F. Ö. (2005). Kadının aile içinde yaşanan şiddete bakışı. *CÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 27(2), 51-56.
- Kurt, G. (2011). *Adana Kemal Serhadlı polis meslek yüksekokulu öğrencilerinin stresle başa çıkma düzeylerinin incelenmesi*. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Law, M. (2002). Participation in the occupations of everyday life. *American Journal of Occupational Therapy*, 56(6), 640-649.
- Law, M., Baptiste, S., Carswell, A., McColl, M. A., Polatajko, H., & Pollock, N. (1998). *Canadian occupational performance measure: Canadian Association of Occupational Therapists Ottawa, ON*.
- Meadows, L. A., Kaslow, N. J., Thompson, M. P., & Jurkovic, G. J. (2005). Protective factors against suicide attempt risk among African American women experiencing intimate partner violence. *American journal of community psychology*, 36(1-2), 109-121.
- Mitchell, M. D., Hargrove, G. L., Collins, M. H., Thompson, M. P., Reddick, T. L., & Kaslow, N. J. (2006). Coping variables that mediate the relation between intimate partner violence and mental health outcomes among low income, African American women. *Journal of Clinical Psychology*, 62(12), 1503-1520.
- Özbay, Y., & Şahin, B. (1997). Stresle başa çıkma tutumları envanteri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *IV. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Ankara*, 1-3.
- Pearlin, L. I., & Schooler, C. (1978). The structure of coping. *Journal of health and social behavior*, 2-21.
- Rodríguez-Carballeira, Á., Porrúa-García, C., Escartín, J., Martín-Peña, J., & Almendros, C. (2014). Taxonomía y jerarquización de las estrategias de abuso psicológico en la violencia de pareja. *Anales de Psicología*, 30(3), 916-926.
- Schell, B. A., Gillen, G., Scaffa, M., & Cohn, E. S. (2013). *Willard and Spackman's occupational therapy: Lippincott Williams & Wilkins*.
- Subaşı, N., & Akin, A. (2003). Kadına yönelik şiddet; nedenleri ve sonuçları. Toplumsal cinsiyet, sağlık ve kadın: Ankara: Hacetepe Üniversitesi Yayınları, HÜKSAM.
- Syron, C. (2010). The Role of Occupational Therapy with Domestic Violence Survivors.
- TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, T. B. K. S. G., & Enstitüsü, H. Ü. N. E. (2010). Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet.
- World Health Organization (2005). WHO multi-country study on women's health and domestic violence against women: summary report of initial results on prevalence, health outcomes and women's responses